

Briselē, 5.2.2019.
COM(2019) 50 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

**par to, kā darbojas Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 13. decembra
Regula (ES) Nr. 1337/2011 attiecībā uz Eiropas statistiku par ilggadīgām kultūrām**

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par to, kā darbojas Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 13. decembra Regula (ES) Nr. 1337/2011 attiecībā uz Eiropas statistiku par ilggadīgām kultūrām

1. VISPĀRĪGA INFORMĀCIJA

Regula (ES) Nr. 1337/2011 (“regula”) attiecībā uz Eiropas statistiku par ilggadīgām kultūrām¹ stājās spēkā 2012. gada 1. janvārī. Ar to tika atcelti divi tiesību akti: Padomes 1979. gada 5. februāra Regula (EEK) Nr. 357/79 par statistikas pārskatiem attiecībā uz vīnogulāju stādījumiem² un Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 19. decembra Direktīva 2001/109/EK par dalībvalstīm veicamajiem statistiskajiem apsekojumiem nolūkā noteikt dažu augļu koku sugu stādījumu ražošanas potenciālu³. Regula (ES) Nr. 1337/2011 attiecas uz divām strukturālām datu vākšanām par ilggadīgām kultūrām:

- augļu dārzu datu vākšana par ābelēm, bumbierēm, persiku kokiem, nektarīnu kokiem, apelsīnu kokiem, citronkokiem, sīko citrusaugļu kokiem un olīvkokiem, kā arī galda vīnogu vīnogulājiem un
- datu vākšana par vīna dārziem, kuros iegūst vīnogas vīnam, rozīnes un divējādas izmantošanas vīnogas.

Līdz šim ir organizētas trīs datu vākšanas: divas par augļu dārziem (2012. un 2017. gadā) un viena par vīna dārziem (2015. gadā).

Regulas 13. pantā ir noteikts, ka “līdz 2018. gada 31. decembrim un pēc tam reizi piecos gados Komisija pārskata šīs regulas darbību. Saistībā ar šo pārskatīšanu Komisija izvērtē, vai ir nepieciešams sagatavot visus 4. pantā minētos datus. Ja Komisija uzskata, ka daži no šiem datiem vairs nav nepieciešami, tā ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 11. pantu, svītrojot no I un II pielikuma dažus datus”.

Šajā ziņojumā ir apkopoti regulas darbības pārskatīšanā gūtie galvenie konstatējumi. Tajā par atsauci ir izmantota Eiropas lauksaimniecības statistikas stratēģija 2020. gadam, ko apstiprināja Eiropas Statistikas sistēmas komiteja savā 27. sanāsmē 2015. gada 19. novembrī, un ir izklāstīts

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 13. decembra Regula (ES) Nr. 1337/2011 attiecībā uz Eiropas statistiku par ilggadīgām kultūrām un ar ko atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 357/79 un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2001/109/EK (dokuments attiecas uz EEZ), OV L 347, 30.12.2011., 7. lpp.

² Padomes 1979. gada 5. februāra Regula (EEK) Nr. 357/79 par statistikas pārskatiem attiecībā uz vīnogulāju stādījumiem, OV L 54, 5.3.1979., 124. lpp.

³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 19. decembra Direktīva 2001/109/EK par dalībvalstīm veicamajiem statistiskajiem apsekojumiem nolūkā noteikt dažu augļu koku sugu stādījumu ražošanas potenciālu, OV L 13, 16.1.2002., 21. lpp.

jaunais tiesiskais regulējums attiecībā uz strukturālo statistiku par ilggadīgām kultūrām, ar ko atceļ Regulu (ES) Nr. 1337/2011, kuras darbība ir šā ziņojuma priekšmets.

2. GALVENIE KONSTATĒJUMI UN NOVĒRTĒJUMS

Kā liecina pieredze, kas gūta 2012. un 2017. gada augļu dārzu datu vākšanās un 2015. gada vīna dārzu datu vākšanā, kā arī atgriezeniskā saite, kas sniegta dažādās ekspertu grupu sanāksmēs⁴, un dalībvalstu iesniegtie kvalitātes ziņojumi, Regulu (ES) Nr. 1337/2011 zināmā mērā ir problemātiski īstenot. Arī lietotāju vajadzības pēdējos 10 gados ir mainījušās.

2.1. Ar datu vākšanu saistītās problēmas

Datu un kvalitātes ziņojumu analīze skaidri liecina, ka augļu dārzu datu vākšana un vīna dārzu datu vākšana ir saistīta ar dažiem iepriekšdefinētiem sarežģījumiem.

2.1.1. Augļu dārzu datu vākšana

Datu mainīgo lielumu (sugas grupa, augļa krāsa, novākšanas laiks, vecums, blīvums) savstarpējai šķērstabulācijai ir divējādas sekas. Pirmkārt, dalībvalstīm jāizmanto ļoti apjomīgas izlases. Valstīs, kurām nebija augļu dārzu reģistra, vidējais izlases īpatsvars bija ļoti liels, proti, 54 %. Tāpēc piecām no šīm valstīm bija jāorganizē skaitīšana, lai savāktu datus par augļu dārziem. Otrkārt, detalizētais datu sadalījums nozīmē, ka ir jāveic dārgas un laikietilpīgas datu vākšanas. Augļu dārzu datu vākšanas vidējās izmaksas (par atsaucē gadu) ir aptuveni 220 000 EUR vienai valstij un ir robežās no 2500 EUR līdz 900 000 EUR. Darbaspēka izlietojums statistikas iestādēs ir robežās no 0,1 pilnslodzes ekvivalenta (*FTE*) līdz 6,2 *FTE*. Ļoti lielās izlases un apjomīgas aptaujas anketas, kuru aizpildīšanai jāveic daudz platības mērījumu, arī rada ļoti lielu slogu respondentiem.

Lielie valstu līmenī veiktie ieguldījumi ļoti detalizētas informācijas vākšanā diemžēl nesniedz maksimālu ieguvumu datu lietotājiem, jo daļu savāktu datu nevar publiskot statistikas konfidencialitātes dēļ.

Regulas I pielikumā definētās sugu grupas, jo īpaši attiecībā uz āboliem un bumbieriem, nepietiekami atspoguļo sugu grupu sadalījumu ES. 34 % desertu ābeļu platības un 18 % bumbieru platības ir klasificēti grupā “Citas”. Šī problēma ir vēl lielāka Eiropas ziemeļu un austrumu daļās, kur dažās valstīs gandrīz visi augļu dārzi pieder pie klases “Citi”.

⁴

Kultūru statistikas jautājumu darba grupas sanāksmes (2012.–2017. gads), Lauksaimniecības statistikas pastāvīgā komiteja (līdz 2014. gadam) un Lauksaimniecības statistikas direktoru grupa (sākot no 2015. gada).

Ir sarežģīti savākt brīvprātīgus datus par ābelēm, bumbierēm un persiku kokiem, kas iestādīti rūpnieciskās pārstrādes mērķiem, jo daudzos gadījumos lauksaimnieku ikgadējos lēmumus par to, vai viņi pārdos augļus patēriņam vai rūpnieciskai pārstrādei, laikapstākļi, tirgus apstākļi un kvalitātes aspekti ietekmē vairāk nekā augļu koku šķirne.

2.1.2. Vīna dārzu datu vākšana

Regulas 3. panta 4. punktā ir noteikts, ka datus par vīnogulājiem, izņemot galda vīnogu vīnogulājus (regulas II pielikums), “sniedz, izmantojot pieejamos datus vīna dārzu reģistrā, kas īstenots saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1234/2007 185.a pantu, par visām saimniecībām, kuras iekļautas šajā reģistrā, kā definēts Regulas (EK) Nr. 436/2009 3. panta 1. punkta a) apakšpunktā”. Šī ar regulu noteiktā obligātā saikne starp vīna dārzu reģistru un vīna dārzu datu vākšanu rada problēmas vairākās dalībvalstīs, jo reģistrs ne vienmēr ir atjaunināts un tajā nav ietverti visi regulā uzskaitītie mainīgie lielumi. Pienākums izmantot reģistru par vienīgo datu avotu ir arī problemātisks no Eiropas Statistikas prakses kodeksa⁵ viedokļa. Problēmu rada tas, ka 6.2. punktā ir noteikts, ka statistikas avoti jāizvēlas, pamatojoties uz statistiskiem apsvērumiem, un 12.1. punktā ir noteikts, ka avota dati ir regulāri jānovērtē un jāvalidē.

2.2. Lietotāju vajadzības

Apspriedēs ar politikas ģenerāldirektorātiem tika apstiprināts, ka Komisija ir precīzi jāinformē par stādījumu potenciālu ražot konkrētu sugu ilggadīgās kultūras ES. Lai nodrošinātu, ka kopējā lauksaimniecības politika tiek pienācīgi pārvaldīta, Komisija prasa regulāri sniegt datus par ilggadīgām kultūrām. Tomēr datu pārbaude pierādīja, ka var veikt būtiskus pasākumus, lai mazinātu slogu, jo īpaši datu vākšanā par augļu dārziem.

⁵

Eiropas Statistikas prakses kodekss valstu statistikas iestādēm un Eurostat (ES statistikas iestādei), ko apstiprinājusi Eiropas Statistikas sistēmas komiteja 2017. gada 16. novembrī: <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/4031688/8971242/KS-02-18-142-EN-N.pdf/e7f85f07-91db-4312-8118-f729c75878c7> (pieejams tikai angļu valodā).

Vairs nav vajadzīgi šādi mainīgie lielumi, kas bija daļa no strukturālajiem statistikas datiem, kurus sniedz politikas uzraudzības vajadzībām:

- ābeļu un bumbieru sugu grupas,
- persiku, nektarīnu un galda vīnogu augļu krāsa un
- persiku, nektarīnu, aprikožu, apelsīnu un sīko citrusaugļu ražas novākšanas laiks.

Turklāt vairs nav vajadzības veikt šķērstabulāciju mainīgajiem lielumiem, ko izmanto attiecībā uz vecumu un blīvumu, lai gan šos datus var vākt atsevišķi. Datu vākšanu var veikt ar 6–7 gadu intervālu, jo augļu dārzu un vīna dārzu struktūra ir salīdzinoši stabila. Saskaņā ar regulu dati bija jāvāc tām dalībvalstīm, kas audzēja vīnogulājus vismaz 500 ha platībā. Augļu dārziem šī robežplatība bija 1000 ha valsts līmenī katram atsevišķam augļu koku veidam. Lai robežplatību pielāgotu pārējiem pasākumiem un reģistriem vīna nozarē, tai vajadzētu būt 1000 ha arī attiecībā uz vīna dārziem.

Politikai ir vajadzīgi dati, kas labāk atspoguļo reģionālas platības. Saskaņā ar regulu dati par augļu kokiem tika vākti *NUTS* 1⁶ līmenī un dati par vīna ražošanai paredzētiem vīna dārziem tika vākti *NUTS* 2 līmenī. Tā kā šie dati ir svarīgi augļu dārzu un vīna dārzu reģionālā potenciāla analīzei gan tirgus pārvaldības kontekstā, gan krīzes gadījumā, visi strukturālie dati par augļu dārziem un vīna dārziem ir vajadzīgi *NUTS* 2 līmenī.

3. EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS STATISTIKAS STRATĒGIJA 2020. GADAM UN JAUNĀS PAAUDZES LAUKSAIMNIECĪBAS STATISTIKA: IETEKME UZ REGULU (ES) Nr. 1337/2011

Eurostat kopš 2014. gada kopā ar datu lietotājiem (galvenokārt citiem Komisijas departamentiem un ES iestādēm) un valstu statistikas birojiem ir intensīvi izstrādājis Lauksaimniecības statistikas stratēģiju 2020. gadam un turpmākajam laikposmam⁷. Lauksaimniecības statistikas stratēģijai ir šādi mērķi:

- efektīvi sagatavot statistiku, kas atbilst lietotāju vajadzībām;
- būtiski nepalielināt slogu respondentiem un statistikas sistēmām un nodrošināt lielāku pieejamās statistikas apjomu;
- uzlabot lauksaimniecības statistikas apakšjomu saskaņotību;
- precizēt un racionalizēt jēdzienus un definīcijas;

⁶ Statistiski teritoriālo vienību klasifikācija.

⁷ Komisijas dienestu darba dokuments — ietekmes novērtējums, kas pievienots dokumentam par Lauksaimniecības statistikas stratēģiju 2020. gadam un turpmākajam laikposmam un turpmākiem iespējamiem likumdošanas scenārijiem; SWD(2016) 430 *final* — 2016/0389 (COD), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52016SC0430> (pieejams tikai angļu valodā).

- uzlabot lauksaimniecības statistikas kvalitāti;
- uzlabot lauksaimniecības, mežsaimniecības, zemes izmantošanas un vides statistikas integrāciju.

Īstenošanas posms sākas pēc tam, kad Eiropas Statistikas sistēmas komiteja apstiprināja stratēģiju 2015. gadā. Ietekmes novērtējumā divposmu īstenošanas stratēģija tika atzīta par vispiemērotāko statistikas sistēmas un datu lietotāju vajadzībām.

- Pirmais posms ir pamatregula par lauku saimniecību integrētu statistiku (*IFS*), kas attiecas uz lauku saimniecību struktūras apsekojumu, uz kuru pašlaik attiecas regula par lauku saimniecību apsekojumiem⁸, kā arī uz Regulā (ES) Nr. 1337/2011 paredzēto statistiku par augļu dārzu un vīna dārzu struktūru un dažiem agrovīdēs rādītājiem. Strukturālo datu vākšana par augļu dārziem un vīna dārziem notiks atbilstoši moduļiem “Augļu dārzi” un “Vīna dārzi”, kas paredzēti Regulā (ES) 2018/1091 (“*IFS* regula”)⁹, kura pieņemta 2018. gada 18. jūlijā. Regula (ES) Nr. 1337/2011 tiek atcelta no 2022. gada 1. janvāra.
- Otrais posms ir *SAIO* regula (statistika par lauksaimniecības ielaidi un izlaidi), kas cita starpā attiecas uz augkopību un kultūraugu bilancēm.

IFS regulā paredzētajos moduļos “Augļu dārzi” un “Vīna dārzi” dati par kultūraugu raksturlielumiem nebūs tik detalizēti, bet dati tiks iesniegti *Eurostat* kā mikrodati, kas sasaistīti ar saimniecību pamatdatiem. Tas ļauj elastīgāk izmantot datus un labāk apmierināt lietotāju vajadzības. Ar mikrodatu palīdzību varēs veikt šķērstabulāciju, parādot, kāda veida lauksaimnieki audzē dažādu veidu ilggadīgās kultūras un kā šādi lauksaimnieki strādā (piemēram, lauksaimnieku vecums, izglītība un apmācība, cita lauksaimnieciskā darbība, citas ienākumus nesošas darbības, vai viņi atrodas mazāk labvēlīgos apgabalos u. tml.).

3.1. Modulis “Augļu dārzi” *IFS* regulā

Strukturālā statistika par augļu dārziem būs iekļauta *IFS* regulas modulī “Augļu dārzi”. Tādējādi tiek atrisinātas 2. nodaļā uzsvērtās problēmas un ņemtas vērā Komisijas pašreizējās vajadzības. Modulī “Augļu dārzi” ir ietverts par aptuveni 600 mainīgajiem lielumiem mazāk nekā Regulā (ES) Nr. 1337/2011. Paredzams, ka šādi tiks samazinātas datu vākšanas izmaksas un slogs, pat ja ņem vērā *NUTS* 2 līmeņa precizitātes prasības.

Augļu dārzu datu vākšana saskaņā ar *IFS* moduli “Augļu dārzi” notiks 2023. gadā.

⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 19. novembra Regula (EK) Nr. 1166/2008, kas attiecas uz lauku saimniecību struktūras apsekojumiem un lauksaimnieciskās ražošanas metožu apsekojumu un ar ko atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 571/88, OV L 321, 1.12.2008., 14. lpp.

⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 18. jūlija Regula (ES) 2018/1091 par lauku saimniecību integrētu statistiku un ar ko atceļ Regulas (EK) Nr. 1166/2008 un (ES) Nr. 1337/2011, OV L 200, 7.8.2018., 1. lpp.

3.2. Modulis “Vīna dārzi” *IFS* regulā

Vīna dārzu datu vākšanas saturs *IFS* regulas modulī “Vīna dārzi” lielākoties paliks tāds pats, kāds tas bija Regulā (ES) Nr. 1337/2011. Vienīgā atšķirība ir galveno vīnogulāju šķirņu definīcija. Pašlaik par galvenajām šķirnēm uzskata visas tās vīnogulāju šķirnes, kuras audzē vismaz 500 ha platībā valsts līmenī. Saskaņā ar *IFS* regulu tās definē augšupēji — katrs vīnkopis paziņo 10 lielākās šķirnes, kas tiek audzētas saimniecībā, un uz to pamata tiek noteiktas galvenās šķirnes valsts līmenī.

Atbilstoši *IFS* modulim “Vīna dārzi” dalībvalstis var izvēlēties izmantot vislabāko pieejamo datu avotu vīna dārzu datu vākšanai (vai nu datu vākšanu, vai vīna dārzu reģistru). Tomēr Komisija aicina dalībvalstis pēc iespējas izmantot vīna dārzu reģistra datus, jo tādējādi tiek samazināts slogs respondentiem un izmaksas. Lai uzlabotu vīna dārzu reģistra datu kvalitāti, Komisija plāno publicēt uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus ar mērķi piešķirt dotācijas, lai uzlabotu vīna dārzu reģistra un statistikas datu vākšanas (t. sk. statistiskā saimniecību reģistra) sadarbību.

Vīna dārzu datu vākšana atbilstoši *IFS* regulai notiks 2026. gadā. 2020. gadā vīna dārzu dati tiks vākti atbilstoši Regulai (ES) Nr. 1337/2011, lai atvēlētu pietiekamu laiku statistiskā saimniecību reģistra saskaņošanai ar vīna dārzu reģistru, kas nepieciešama saskaņā ar *IFS* regulu.

4. SECINĀJUMI

Regulas (ES) Nr. 1337/2011 darbība nav bijusi tāda, kā bija plānots, kad to pieņēma. Šāda situācija radusies tāpēc, ka datu saturs un datu šķērstabulācija ir pārāk detalizēti. Šie faktori veicināja lielā sloga veidošanos respondentiem un lielās datu vākšanas izmaksas, turklāt rezultātā tika iegūti konfidenciali dati. Šo gadu laikā ir arī mainījušās lietotāju vajadzības, un patlaban Komisijai nav vajadzīga tik liela detalizācija.

Iepriekš minēto iemeslu dēļ un lai īstenotu Lauksaimniecības statistikas stratēģiju 2020. gadam un turpmākajam laikposmam, augļu dārzu un vīna dārzu datu vākšanas, uz kurām attiecas Regula (ES) Nr. 1337/2011, ir integrētas jaunajā *IFS* regulā. Regula (ES) Nr. 1337/2011 tiek atcelta pēc vīna dārzu datu vākšanas, kas notiks 2020. gadā (datu nodošana notiks 2022. gadā).

Jaunais juridiskais pamats strukturālajiem datiem par augļu dārziem un vīna dārziem labāk apmierinās lietotāju vajadzības, un ir paredzams, ka tas mazinās arī slogu respondentiem. Saskaņā ar *IFS* regulu savāktie moduļu “Augļu dārzi” un “Vīna dārzi” dati ļaus rūpīgi izanalizēt saimniecības, kas audzē augļu kokus un vīnogulājus. Tas būs iespējams, pateicoties plašajām iespējām, ko piedāvā mikrodatu nodošana, kura ļaus augļu dārzu un vīna dārzu struktūru sasaistīt ar pilnīgiem saimniecību strukturālajiem datiem. Tādējādi tiks nostiprināta pierādījumu bāze, ko izmanto, lai pieņemtu lēmumus, kuri skar šo nozari.